

China-Siam History, people, trade and tribute

เรื่องราวความสัมพันธ์ระหว่าง “จีน-สยาม” กับประวัติศาสตร์ ผู้คน การค้า และบรรณาการ
องค์ความรู้สำคัญที่ลูกหลานทั้งไทยและจีนควรได้เรียนรู้

จีน-สยาม

ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์

และระบบบรรณาการ

ศศ.ดร.สำราญ พลดี

คงเป็นเรื่องยากที่จะเข้าใจประวัติศาสตร์ของไทย
หากเราตัดชาวจีนออกไปจากหน้าประวัติศาสตร์ กับเรื่องราวอันเป็นที่มาของ
“คนไทยเชื้อสายจีน”

๑

จีน-สยาม

กับความสัมพันธ์ในระบบบรรณาการ

๒๑

- “ฮวงโห” กลุ่มน้ำแห่งอารยธรรมมังกร ๒๒
- จาก “ขงจื้อ” สู่อำนาจและบรรณาการ ๒๘
- จาก “รัฐบรรณาการ” สู่อำนาจสัมพันธ์ของผู้คน ๓๕
- เรื่องของหลักฐานกับการศึกษาประวัติศาสตร์
สยาม-จีน ๔๐
- ความสัมพันธ์ จีน-สยาม จากเอกสารเอกสาร
หยวนสื่อ หมิงสื่อ และชิงสื่อ ๔๔
- “หมิงสื่อ” กับประวัติศาสตร์กรุงศรีอยุธยา ๕๐
- “ชิงสื่อ” กับประวัติศาสตร์กรุงศรีอยุธยา
จนถึงต้นกรุงรัตนโกสินทร์ ๕๗
- จาก “อาณาจักรโพ้นทะเล” สู่อำนาจสัมพันธ์
ในระบบบรรณาการระหว่างสยามและจีน ๖๕
- “สยาม” ในความโปรดปรานของจีน ๗๑
- บทสรุป ๗๔

๒

จีน-สยาม

ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ครั้งสุโขทัย

๘๓

- ว่าด้วยเรื่องของ อาณาจักรสุโขทัย ๘๓
- ความสัมพันธ์ สยาม-จีน ในประวัติศาสตร์สุโขทัย ๘๗
- ผู้คน การค้า และชาวจีนในสมัยสุโขทัย ๙๔
- ประวัติศาสตร์สุโขทัยในเอกสาร หยวนสื่อ ๙๘

- เศรษฐกิจ การค้า และเครื่องสังคโลก ๑๐๖
- บทสรุป ๑๑๔

๓

จีน-สยาม

ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ครั้งกรุงศรีอยุธยา

๑๒๑

- ว่าด้วยเรื่องของ กรุงศรีอยุธยา ๑๒๒
- เรื่องของพระเจ้าสุริยวงศาธรรมิกราช นางสร้อยดอกหมาก
และปฐมบทความสัมพันธ์สยาม-จีนสมัยอยุธยา ๑๒๖
- “หมิงสื่อ” กับประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์
จีน-สยาม สมัยอยุธยา ๑๓๑
- เมื่อแรกสถาปนาความสัมพันธ์ จีน-สยาม ๑๓๖
- การเมืองเรื่องสมเด็จพระรามาธิบดีและเจ้านครอินทร์
จาก หมิงสื่อ ๑๔๔
- เมื่อกรุงศรีอยุธยาเป็นที่โปรดปรานของ
ราชสำนักหมิง ๑๔๗
- ลินอำนาจของราชวงศ์อู่ทอง ประวัติศาสตร์ไทย
ในหมิงสื่อ ๑๕๕
- การกลับมาของราชวงศ์สุพรรณภูมิ
ประวัติศาสตร์กรุงศรีอยุธยาในหมิงสื่อ ๑๖๐
- กรุงศรีอยุธยา อาณาจักรแห่งความดีอัน
๑๖๕
- เมื่อกรุงศรีอยุธยาเว้นว่างจากการส่ง
เครื่องราชบรรณาการ ๑๗๑
- ความสัมพันธ์สยาม-จีน
สมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ๑๗๔
- หมิงสื่อกับการเมืองกรุงศรีอยุธยาช่วงสงคราม
คราวเสียกรุงครั้งที่ ๑ ๑๗๘
- จาก “ราชวงศ์ปราสาททอง” ถึง “ราชวงศ์ชิง” ๑๘๖
- บทสรุปความสัมพันธ์ จีน-สยาม สมัยกรุงศรีอยุธยา

จากเอกสารหมิงสี่ลู่

๑๘๙

- ความสัมพันธ์ สยาม-จีน สมัยกรุงศรีอยุธยา
- ตอนปลายในเอกสารซิงสี่ลู่

๑๙๑

๔

จีน-สยาม

ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ครั้งธนบุรี

๒๑๙

- อวสานกรุงศรีอยุธยาจาก “ซิงสี่ลู่” ๒๒๐
- ความพยายามที่จะรื้อฟื้นความสัมพันธ์ จีน-สยาม ของสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีในเอกสาร ซิงสี่ลู่ ๒๒๔
- จาก “คนต่ำต้อย” สู่กษัตริย์ที่ได้รับการแต่งตั้งจากราชสำนักจีน ๒๓๗
- บรรณาการไป “จิ้มก้อง” ของสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี ๒๔๑
- บทสรุป ๒๕๑

๕

จีน-สยาม

ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ครั้งรัตนโกสินทร์

๒๖๑

- ความสัมพันธ์ จีน-สยาม ในสมัยรัชกาลที่ ๑ ๒๖๒
- ประวัติศาสตร์สยามสมัยรัชกาลที่ ๒ ใน ซิงสี่ลู่ ๒๗๕
- จีน-สยาม ความสัมพันธ์ในเอกสารซิงสี่ลู่ สมัยรัชกาลที่ ๓ ๒๘๑
- เมื่อรัชกาลที่ ๔ ยุติการไป “จิ้มก้อง” ๒๙๐
- เมื่อจีน “ทวงก้อง” และสยามยุติการไป “จิ้มก้อง” ๒๙๖
- เมื่อรัชกาลที่ ๕ ทรงขอยุติการไป “จิ้มก้อง” ๓๐๓
- อย่างเป็นทางการ ๓๐๖
- บทสรุป

๖

บทบาทของชาวจีน

ในประวัติศาสตร์สยาม

๓๑๕

- ล่องสำเภาเข้าสยาม : ประวัติศาสตร์ชาวจีนในแผ่นดินสยาม ๓๑๖
- จาก “สุโขทัย” ถึง “ธนบุรี” กับชาวจีนในมิติทางประวัติศาสตร์ ๓๒๑
- ชาวจีนกับการค้าในสมัยอยุธยา ๓๒๗
- บทบาทของชาวจีนในสมัยธนบุรี ๓๓๕
- จาก “สำเภา” สู่ “เรือกลไฟ” บทบาทของชาวจีนในสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ ๓๓๘
- จาก “กวางตุ้ง” สู่ “เจ้าพระยา” : ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์การอพยพของชาวจีนสู่สยาม ๓๔๔
- แท้จิ๋ว กวางตุ้ง ชกเกี้ยน แคะ และไหหลำ : ความหลากหลายของชาวจีนในสังคมไทย ๓๔๙
- สถานภาพและการสร้างความมั่นคงในสถานภาพของชาวจีน ๓๕๖
- มูลเหตุของการเกิด “จีนตัวเหี้ย” ๓๖๘
- “ผีน” กับอำนาจของกลุ่มชาวจีน ๓๗๔
- การผูกปื้ข้อมือจีน ๓๘๑
- “จีนตัวเหี้ย” ชื่อนี้ในประวัติศาสตร์รัตนโกสินทร์ ๓๘๕
- “จีนตัวเหี้ย” มาเพียในสมัยรัชกาลที่ ๓ ๓๘๘
- การกลับมาของ “ตัวเหี้ย” ในสมัยรัชกาลที่ ๔ ๓๙๘
- จาก “จีนโพ้นทะเล” สู่ “เจ้าสัวสยาม” ๔๐๘
- บทสรุป ๔๑๕

บรรณานุกรม

๔๓๒

ดัชนีคำค้น

๔๔๑